

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația :
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORI:
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL :
10 Lei pe an

POEZII ÎNEDITE

DE

MIHAIL EMINESCU

Ea mergea acuma 'n codru,
Și mă iaă tiptil pe urmă.
Cind ajung cu ea alături,
Simt suflarea-mă că se curmă.

Maă răsufu inc odata,
Zic o vorbă,— ea tresare
Și se uită 'ntr'altă parte,
Și răspuns de loc nu are.

Dar mereu de ea m'apropiă
Și-ă vorbesc cu dulce sfaturi, —
Ea se apără c'o mină,
Dar se uită tot în laturi.

Și pe talie-ă pun brațul,
Ea și fuge, va să scape, —
Dar o țin mereu spre mine,
Maă aproape, maă aproape.

Maă nu vrea, și maă se lasă.
Capul ei mi-l pun pe umăr,
Pun pe ochiă 'nchiși, pe gură,
Sărutări fără de număr.

Și pe piept o string și-o leagăn,
 Răsufierea-mi se sfirșește.
 O întreb de-î dulce ast-fel,
 O întreb de mă iubește.

Iar ea ochii și-î deschide,
 Ochii mari și plutitori:
 «Tu-mi ești drag și-mi plăci, dar numai
 «Ești obraznic une-orî.»

Notă. In poezia publicată in numărul trecut al «Semănătorului» s'a strecurat o greșală, pe care toată lumea a putut-o îndrepta. Versul întâi trebuie citit:

Din cerurile-albastre...

Poezia este scrisă cu creionul pe dosul unui afiș teatral al trupei romine de sub direcțiunea lui I. D. Ionescu. Data afișului este: Marți 24 Iunie 1880.

DIN INȚELEPCIUNEA CELOR VECHI ¹⁾

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La Egipteni știința era cultivată de clasa preoților. Fie-care ordin de preoți învăța pe din afară o parte determinată din totalitatea științelor atribuite unui zeu (Thot=Hermes), și trebuiau să fie în stare a o spune pe de rost, orcînd. Numai treptei celei mai superioare din clasa preoților, adică profeților, le era dat a ști totalitatea științelor și a sintetiza în capul lor cunoștințele și civilizația întreagă a Egiptului. Și unele din științe, anume doctrina zeilor și a legilor, dogmatica și jurisprudența, numai acești profeți aveau dreptul să le cunoască; pentru tot restul muritorilor, ele rămîneau un mister. Ele constituiau științele sau cărțile hieratice propriu zise.

Această erudiție, însă, or-cît de întinsă sau or-cît de specială, atît la preoții mari cît și la cei inferiori, nu conducea de loc la inovații de cercetare, la progres.

Ce era în cărțile lui Thot, era lucru sfînt, venia de la o inteligență supraomenească, dela un zeu. Și revelația acestei puteri intelectuale, misterul lumii, nu se deschidea or-cui și în acelaș grad la toți.

Știința complectă se monopoliza de anumiți oameni; iar unele ra-

¹⁾ Fragmente din noua lucrare a D-lui I. Găvănescu, intitulată *Istoria pedagogiei în legătură cu evoluția culturii în general*; întreaga lucrare va apărea în două volume, pe la finele lui April.

murii din complexul științei se monopolizau, în parte și special, de anumite ranguri și ordini din clasa preoțească.

Iată, în cazul din urmă, un exemplu de divizia muncii, dusă la extrem și la absurd, un exemplu de diferențiere fără integrare, o stare de lucruri opusă condiției normale a progresului.

Dacă preoților nu le era dat, la toți, a ști tot, cu cel mai mare cuvânt era oprit aceasta poporului. Era un fel de predestinație a gradului de puteri intelectuale, predestinație venită, nu din partea naturii și organizației individuale, ci din partea organizației și tradiției sociale; nu din partea legilor naturale care asupresc sau părtinesc pe indivizi, dar fatal, fără premeditare, ci din partea legilor sociale, chibzuite de oameni în vederea intereselor de clasă, confundate adesea cu interesele societății întregi.

Avea și poporul porția lui de știință, ce i se administra de preoți, în o doză nu tocmai încărcată, dar totuși destul de respectabilă.

Programa acestui învățământ, accesibil poporului mirean, era alcătuită din 6—7 științe, alese din cele 42 cărți ale lui Thot, și anume: limba, scrierea, cultul zeilor, cunoașterea stelelor, muzica și medicina, la care se mai adaugă și geometria și aritmetica.

Ceea-ce face onoarea Egiptului vechiu este că cel puțin destoinicia de-a scrie și de-a ceti era foarte răspîndită în popor. Templele, — zice H. Wuttke în opera sa «Geschichte der Schrift» — vorbeau prin scrișul lor uriaș, infiltrau privitorilor, prin rugăciuni către zei și prin laudele prinților, doctrinele credinței și amintirile gloriei naționale; înaintea privirilor tuturor, în public, ședeau aceste inscripții adînc săpate în trunicile pagine de granit și de porfir, spre a grăi continuu poporului.

Că acest grai al lor era auzit și înțeles, avem proba din uzul zilnic ce făceau Egiptenii de scriere. Procedura judecătorilor se făcea în scris, tractatele între persoane se făceau în scris, pe obiecte de întrebuințare comună și de toate zilele se găsiu scrise fel de fel de maxime, proverbe, dorințe.

Natural, sistemul de scriere cel mai răspîndit, era cel mai comod, cel demotic, compus numai din 350 semne și pus în circulație pe la 500 a. Ch.; pe cînd sistemul hieratic al preoților conținea 500 iar cel hieroglific nu mai puțin de 650 semne!

Deși, spre a se caracteriza severitatea disciplinei școlare la Egipteni se citează zisa unuia din vechii lor pedagogi, care spunea: «urechile școlarului sint pe spinare; el aude, cînd îl bați, totuși se gă-

seşte în Platon despre metoda lor de predare a matematicilor o relație, care dovedește că spiritul pedagogic nu lipsia complet din scolile egiptene. «Calculul, spune Platon, (în Legi, VII), se învață aici, la început, în mod cu totul corespunzător gradului de pricepere al copilului, anume în jocuri și în amuzamente; citești-va din copii primesc fructe sau flori în raporturi numerice determinate, sau în jocuri de război, sînt puși în ordine la locuri numerotate și trebuie să le schimbe, păstrînd asemenea raporturile matematice sau dînd naștere altor raporturi determinate».

Principiul acestei notițe din urmă, privitoare la jocurile de război, n'ar putea servi de bază a învățării calculului prin un fel de exerciții militare adoptate pentru copii, sub formă de jocuri? Executarea comandelor: doi pași înainte, trei înapoi, etc; grupări de atîția inși cu fața la răsărit, atîția spre apus; atîția să facă 10 pași spre nord, etc., n'ar fi un mijloc de plăcută și grabnică pricepere și gravare în minte a numărătorii și diferitelor operații simple cu numere întregi?

E ciudat și surprinzător să ne sugereze tocmai Egiptul o idee de pedagogie umanitară față de copii, aceste victime ale pedantismului scolar. În loc de încruntări și urecheli să împartă elevilor, la studiul matematicii, flori și fructe! Egiptul cel grav, cu gîndul vieții închis în colosalele și eternele lui morminte, în acele piramide uriașe, cari așteaptă de atîtea secole revenirea sufletelor ca să ridice în picioare, din sicriile lor, momiile înegrite de vreme: Egiptul sombru și misterios, pare a ne prezenta în didactica sa practică un preludiu la ceea ce găsim la Români sub numele de «schola ludus».

Așa dar nici antichitatea, cu toată «barbaria» ei, n'a uitat că și copilului îi aparține viața virstei sale, n'a ucis în om copilăria, n'a abuzat intelectul, n'a omorît vitalitatea, n'a căutat a fabrica învățați muribunzi. Ce rază de lumină, în întunerecul vremurilor, pentru pedagogia modernă, care, în reprezentanții ei de valoare, s'a revoltat de absurda tendință a scoalei d'a se transforma în local de tortură, în obiect de repulzie și antipatie pentru sufletul copilului, d'a se pune fățiș, așa putea zice ostentativ, în dușmănească opunere cu viața și fericirea copilului!

La Evrei. — Cunoașterea educației la Evrei e cu deosebire interesantă. Să nu uităm că acest popor e singurul care mai trăiește dintre toate popoarele lumii vechi. Trăinicia lui entologică ne uimește spiritul. Chiar călcat și turtit în picioare, a știut să găsiască forme și forțe noi de viață, cu cari să se ridice, ba încă nu numai să se ridice, dar chiar să se înalțe amenințător pentru soarta și fericirea

popoarelor moderne îngrijorate. Îți face impresia că această ființă etnică a descoperit secretul nemuririi.

În educația poporului evreu vom găsi o parte însemnată din secretul puterii lui. Să relevăm două principii dominante în constituția lui sufletească. Mai întâiu o încredere oarbă în sine. Dintre toate neamurile omenești de pe pământ, el, poporul evreu, e poporul lui D-zeu! Apoi, o solidaritate sufletească socială extraordinară. O împinzire uniformă și generală de idei și credințe leagă, prin fire invizibile, dar indestructibile, poporul întreg într-o unitate de simțire și gândire ne mai pomenită.

Și acest rezultat extraordinar nu este opera impusă a Statului, nu se datorește unui program uniform de studii și activități, elaborat de niște învățați și aplicat în școli publice, conduse și controlate de Stat. Ca și în China mai târziu, la Evrei tot-deauna învățămîntul a fost în sarcina familiei. Dar, pe cînd la Chinezii uniformitatea era dictată indirect de Stat, prin programele examenelor de admitere în slujbe publice, la Evrei puterea, care uniformiza cuprinsul învățămînturilor în familie, era D-zeu. D-zeu care, și-a ales poporul evreu dintre toate popoarele pămîntului, a luat asupra-sî sarcina de a-l instrui și educa. De și, din timpurile cele mai vechi, numai familiile s'aû ocupat de formarea generațiilor tinere, fondul de idei și de credințe, pe temeiul cărora se lucra în educație, era pretutindenî acelaș : era însuși cuvîntul lui D-zeu.

Ce legătură mai strînsă între toți de cît însuși religia lor comună, religia a cărui înțeles etimologic ne duce cu mintea de a dreptul la legătura sufletelor de ceva înalt și puternic, care le susține pe toate! Și ce sugestie mai efectivă de cît credința că învățăturile, comunicate de o generație alteia, nu vin din mintea omenească, supusă iluziilor și greșelilor, ci direct din izvor supranatural, direct din spiritul divin al providenței, care se apleacă părintește de-asupra poporului său ales, se pune în comunicație excepțională cu dînsul, ca să-l lumineze asupra destinului și asupra tainelor lumii! Cunoștințele dintr'un ast-fel de izvor sînt sfinte. Ele călăuzesc sufletele către aceeași țintă; îl luminează în toate împrejurările grele ale vieții.

Cuvîntul lui D-zeu, cunoscut ast-fel de toți, trebuie ținut vecinic viu în conștiință, și conștiința trebuie să fie tot-deauna deșteaptă, căci așa poruncește D-zeu.

Omul are ocazie toată viața și în tot momentul, din copilărie, a auzi dorințele lui D-zeu și a se conforma lor. Căci se zice în Deuteronom :

«Ascultă, Israele. Aceste cuvinte ce-ți poruncesc azi, să rămînă în

inima ta. Le vei sădi în capul copiilor tăi și vei vorbi despre ele când vei fi acasă și când vei călători, când te vei culca și când te vei scula. Și le vei lega să fie semn pe minele tale, și le vei scrie pe stâlpii casei tale și pe ușile tale».

Ast-fel, în tot timpul și în tot locul cuvîntul lui D-zeu, fie în grai, fie în scris, apare înaintea copilului, îi pătrunde spiritul și-l face să-l păstreze până la moarte.

Ce nevoie mai e de multe alte cărți, afară de cele sfinte? Dar acestea trebuie să se găsească în ori-ce casă. Așa se explică observația, făcută de un istoric, pentru-ce la poporul evreu, ca la nici un alt popor, se găsesc relativ atît de puține cărți la oamenii lor învățați și atît de multe la cei de rînd. Evreul meseriaș, negustor, de afaceri, citește în ore de repaus, mai ales în zilele de odihnă, sărbătoarea, consultă cuvîntul lui D-zeu, biblia, scriptura. E o deprindere intelectuală, un deliciu sufletesc să cate a înțelege, a interpreta ideea despre D-zeu și poruncile lui, care se găsesc în legile și poeziile lor sacre.

I. GĂVĂNESCU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CÎNTEC

Infloresc grădinele,
Ceru-î ca oglinda,
Prin livezi albinele
Și-au pornit colinda.

Cîntă ciocirliile
Imn de veselie,
Fluturii cu miile
Joacă pe cîmpie.

Joacă fete și băeți
Hora 'n bătătură —
Ah, de ce n'am zece vieți
Să te cînt, Natură!

St. O. IOSIF.

HORA

E frumoasă și mireasa —
 Ce te uiți a vreme rea?
 Haid, țigane, cîntă deasa,
 Cîntă, cioară, tropotita —
 Dar cînd staū să-mi văd iubita,
 Tot nu e ca ea!

Oliolio! Cînd vînt de vară
 Culcă iarba la pămînt,
 Cînd văd fete 'n cîmp afară
 Și-aud mierla 'n crîng, vecine,
 Nu mai știu nimic de mine
 Pe ce lume sint!

Haid, săriți, flăcăi, ce sfîntul!
 După mine, că-i potop,
 Bateți cu necaz pămîntul,
 Că tot el ne 'nchide gura.
 Dați cu toți tropotitura,
 Tot mai scurt, și trop!

Vezi așa te vreaū, băete!
 Fetelor, săriți și voi.
 Uite-l, mă, 'ntre patru fete!
 Ciudă, zici? De ce să-mi fie,
 Ciudă-mi e pe lume mie
 Numai pe ciocoii.

M'a plesnit și ieri cu biciul.
 Ici grămad' aș vrea să'l puiū
 Jos pe podini ca ariciul,
 Și să-i joc, ca azi la nuntă,
 Care Sirbă-i mai măruntă
 Pe spinarea lui!

Zic așa, dar facă-și placul,
 Că-i bătut de Dumnezeū,
 Nu-i cu capu 'ntreg, săracul,
 Și-și găsește singur plata —
 Ce-mi tot stringi, măi nene, fata
 Las' s'o string și eu!

Fă cu plosca 'ncoa, voinice,
 Dacă-mi ieși ispită 'n drum.
 Sun-o 'ntăiū să văd ce zice!
 Dă să 'nchin, să-ți zic pe nume,
 Când ți-o fi mai rău pe lume
 Fie-ți ca acum!

Vinu-î bun și hora-mă place
Iar tu, Doamne fă-mă ce vreî,
Numai pustnic nu mă face!
Fă-mă floare albă 'n luncă,
Și-apoi ia-mă și m'aruncă
Doamne, 'ntre femeii!

Săriți lume, că se 'ncinge
Moșu Dinu, hoț bătrîn!
Uită-l mă, că parcă-î minge!
Vă păziți acum, neveste,
Că mănincă, moș cum este,
Măr luat din sîn!

Tot așa și-așa și iară
Și ce-o fi să mai vedem.
Dac'or da Tătari în țară
Ne-om ascunde 'n vizunie,
Daca nu, noroc să fie,
Că noi chef avem.

G. Coșbuc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ȚINERIMEA ARTISTICĂ

Maî mulți tineri artiști, pictori și sculptori, s'au grupat într'o societate cu numele «*Tinerimea Artistică*», sub înalta patronare a A. S. R. Principesa Maria. Unul din scopurile de căpetenie ale acestei societăți este de-a întemeia un curent sănătos artistic în țară, prin organizări bine îngrijite de expoziții anuale.

Prima expoziție la care va participa însăși A. S. R. va fi alcătuită de o cam-dată numai din lucrările membrilor fondatori: d. d. C. Artachino, N. Grant, Kimon Loghi, St. Luchian, D. Mirea, G. Pătrașcu, St. Popescu, O. Spaethe, Fritz Storck, Ip. Strîmbulescu, N. Vermont, A. G. Verona.

Sîntem siguri că «*Tinerimea Artistică*», va fi îmbrățișată de toți românii iubitori de artă, și tot așa de siguri sîntem că ea va ști să-și aleagă și să-și atragă la sine toate elementele artistice bune, pentru deplina realizare a frumosului ei scop.

La I Martie se va deschide cea dintîiu expoziție în palatul Ateneului. Ne facem ecoul sincer al acestei îmbucurătoare vești, menită, sperăm, să aducă puțină lumină și ordine în zăpăceala de gusturi, ce din nenorocire există și la noi, la noi mai ales.

VIRGO.

CEAS DE LINIȘTE

din ADA NEGRI

Din cer cad sărutări în noaptea asta. —
 Incet, ușor ca fulgii de zăpadă
 Cad sărutări de dragoste
 Din cerul luminos și cald de vară.

Cad lin pe ochii cari 'n întuneric
 Intrezăresc fantome de iubire,
 Pe ochii triști și rugători în cari
 Mai licărește-o rază de speranță.

Cad lin pe trupuri albe, neatinse
 De mirele-așteptat ce nu mai vine,
 Gingașe trupuri, candelile uitate,
 Pleoape ce se 'nchid de-ascunse doruri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 Cad lin pe inimile tulburate
 Ce 'n frigurile 'n veci nepotolite,
 În setea fericirii negustate
 Suspină cerșind umbrelor: iubire!

Din cer cad sărutări în noaptea asta
 Tăcute, 'ncete, bine cuvîntate,
 Astîmpără suspinele,
 Sorb lacrimile ce'n deșert se varsă.

A. VLAHUȚA.

LA 1868 ȘI LA 1902

— SPICUIRI ȘI REFLECȚII —

Cînd acu trei-zeci și ciți-va de ani domnul Titu Maiorescu s'a ridicat, cu vigoarea și răsunetul ce se știe, împotriva «stilului jurnaliștilor romîni din Transilvania, Bucovina și Banat» cari făceau «greșeli neiertate în contra limbei romîne, introducînd construcțiuni false de cuvînte, stil greoi anti-romîn și mai întîiu de toate o monstruoasă

germanizare în expresiuni», — d-sa își exprima temerea că numai «încă zece ani» de o perseverare pe acea cale, «încă o generație de tineri cu acelaș sistem de expresiuni» — și «limba romină poate deveni o ruină, nu reparată, ci stricată cu construcțiuni străine fără nici o adoptare de stil și incapabile de a-și manifesta propria idee în modul ei originariu»...

Aceasta la 1868. Exact cu 30 de ani mai târziu, domnul Titu Maiorescu nu numai că a găsit primejdia de care se temea atunci cu totul înlăturată, dar încă — într'un articol plin de decepție pentru scriitorii de dincoace de Carpați și chiar pentru unii din cei de dincolo trecuți dincoace, — binevoia, prea binevoia, a întrezări la frații noștri din Transilvania și Banat (Bucovina, mai nenorocoasă, a rămas tot pe dinafară) pină și continuarea impulsuni în direcția sănătoasă a mișcării literare, dată de dincoace, din Iași întiui și apoi din București...

În realitate fenomenul care se observase la 1868, și care era începutul de înseilare a unei limbi culte *sui generis*, după calapod latino-german, prin influență directă, sau indirectă prin mijlocirea limbei maghiare, și-a urmat drumul încet-încet, alături de limba literară ce se forma dincoace și alături, în acelaș timp, de o altă limbă cultă, tot *sui generis*, ce se mai înjgheba dincoace de Carpați după calapod franțuzesc și care înflorește astăzi în jurnalele din România liberă, în parlament, pe la tribunale, etc.

Cam ce fel era acel stil al jurnaliștilor romini din «Austria» ce constituia o primejdie așa de mare, și la un termen atit de scurt, pentru limba romină? Iată o culegere, la întimplare, din frazele relevate și cu atita vervă, pe cită și dreptate, criticate atunci de domnul Titu Maiorescu :

«Succesul acesta nu poate fi *dătător de măsură*. «Motivându-și deputațiunea rugoarea sa, d. ministru *aduse una și alta în contra*». «Monitorul francez trebuia să *bage în socotință*». «După *multul* învoelii ratificate». «Că Franța se pregătește, *nu măi suferă îndoială*». «Un public ales *constătător* din baroni, conți, principii». «O foaie nemțească care *stă aproape* de Ministeriū». «Lupta va fi *cu atit măi crîncenă, de oare-ce astă-zî*... etc., etc., etc.

Așa la 1868. Peste 30 de ani, la 1898, nimic din toate aceste... Limba e lecuită în sfîrșit de asemeni greșeli neiertate, construcțiuni false de cuvinte, stil greoi și monstruoasă germanizare, ba cum ziserăm, frații noștri de peste munți sunt chemați chiar a duce măi departe dinșii, steagul direcțiunii sănătoase în literatura romină...

La 1902 însă, desfacem o revistă literară de peste munți și începem să citim de la pagina 1-a coloană 1-a:

LECUIT

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

(Urmare)

IULIANA (intră) *Conturb?*

ȘTEFAN (a parte). O damă. Fără damă *n'are succes nici o treabă, nici un joc.* (Tare) *De fel nu...* la doctor o vizită totdeauna e bine plăcută... Mă rog (arată pe canapea) *cuprindeți loc.* (A parte). Plăcută *aparință...*

Ceva mai departe:

ȘTEFAN. Așa dar o *mușterică* nouă (la doctor)... Dacă vă convine, bucuros *vă fac societate...* de și la *distragerea* pacienților *nu am praxă.* (A parte). Rar mi-a plăcut *așa de iute* o femeie!

Progresul, de la 1868 până azi, e evident. La 1868, cași azi, în limba cultă *sui generis* ce se forma, s'ar fi zis, cași nemțește sau cași ungurește, tot «cuprindeți loc», «plăcută aparință», «vă fac societate» și «așa de iute», — dar *mușteriul* nu era încă împrumutat de dincoace, necum să se fi întrebuințat pentru *client*, și încă în forma cu totul nouă, feminină: *mușterică!*

De cînd d-lui Titu Maiorescu, necăjit pe scriitorii de dincoace de Carpați, i-a plăcut să descopere dincolo luarea în primire și continuarea firului bunelor tradiții literare, au mai fost și alții cari ne-au vorbit de «mișcarea literară de peste munți», dîndu-ne chiar și diverse «studii» amănunțite și cu întins aparat despre o asemenea *mișcare...*

Credem că nu e nimic mai fals, nimic mai greșit, ca a se vorbi despre ast-fel de «mișcări literare»... provinciale.

Nu există o «mișcare literară de peste munți», nu poate și nu trebuie să existe; ceva *deosebit* în mișcarea noastră literară poate să fie, peste munți, sau dincoace de munți, literatura *dialectală*; odată ce însă e literatură propriu zisă, ea nu e și nu poate să fie de cît *romînească*, — dar nici *ardelenească*, nici *bănățenească*, nici *bucovineană*, nici *muntenească*, nici *moldovenească*.

Sau, mai bine zis, nu poate să fie decât de două feluri: bună sau proastă.

Dar după ce va deosebi cineva o «mișcare literară» vrednică de acest nume peste munți și alta — neapărat în acest caz — dincoace de munți? După locul de naștere al scriitorilor? După alegerea domiciliului lor? E pur și simplu absurd!

Un scriitor român, născut sau domiciliat or unde, intră în una și singura mișcare literară romînească, sau nu intră în nici una. E scriitor sau nu e.

Nu este și nu poate fi scriitor cel care continuă a cultiva limba

sui generis a căreia continuitate, din nefericire și cu toate iluziile ce ne-am face, — înșelați în parte și de faptul că din cînd în cînd cite un ziarist ce și-a făcut ucenicia la București mai fuzionează stilul unor jurnale de dincolo, — nu s'a pierdut de la 1868 și până astăzi; nu este și nu poate fi scriitor, firește, nici cestălalt, care cultivă sub formă de limbă romîneasă un alt jargon *cult* franco-romîn — și ar fi poate locul și timpul a se scrie, în 1902, un studiu ca cel de la 1868 al domnului Titu Maiorescu, însă despre «limba romînă în jurnalele din Romînia». — Dar primejdia nu este, vedem noi, așa de mare cum o vedea domnul Maiorescu la 1868; este mai mult *păcat* că tot încă nu este mai multă dragoste, mai multă tragere de inimă, pentru cultivarea limbei literare, una și singură, — cum poate n'o fi — vorba unora, — tocmai pe deplin desvoltată, dar așa cum se desvoltă totuși și cum s'ar desvolta și mai curînd și mai ales cum s'ar împune tot mai mult în locul *jargoanelor culte*, de dincolo și de dincoace, dacă am pune cu toții și de pretutindenă mai multă inimă să nu mai zicem un *cult*, ca alte neamuri, — pentru frumos și pentru adevăr...

Sunt hotare între crîmpeele neamului nostru, ce stă în puterea noastră de acum ca să le înlăturăm... Aceasta s'o facem și vom fi făcut atunci mai mult de jumătate unitatea națională, pe care împărțirea politică nu, înstrăinarea culturală însă singură — dacă ar fi posibilă — ar putea s'o sfărîme pentru tot-da-una.

ION GORUN.

VLAICU VODĂ

ACTUL IV. SCENA VI.

VODĂ, MIKED, DRAGOMIR, GRUE, DOAMNA CLARA.

CLARA

*Eacă zisă vorbă mare : datina. Dar ce e, Vlade,
Datina ce 'ntruna 'n față mi-aruncați ? Hei, mi se cade
Să vorbesc de ea și mie : am păscu'to de ajuns
Două zeci de ani ca toată taina să 'o fi pătruns.
Ce e datina ? O lege, dar o lege strămoșească
Bună 'n vremuri, dar ce poate să nu se mai potrivească
Celor ce cu propășirea s'ai născut în vremea lor.
Dinsa-i o cătușă pusă propășirii de picior.
Și-am făcut, vă zic, prea bine în mînoasa 'mi cîrmuire
Cînd am rupt acea cătușă pentru-a țării propășire.
Voi, în granițele voastre, de cu veacuri îngrădiți,
Că schimbatu-s'a la față lumea, nici că bănuți.
Și 'n voi înși-vă privind-o v'ați închipuit, firește,
Că de stă pe loc Romînul, nimenia nu propășeste.
Dar ei vrea'u din adormire țara noastră s'o deștept
Gătr' Apus, unde-i știința și lumina, să v'o îndrept,*

Sufletu-î pătăt de schizme, duhu-î de'ndărătnicie
 Prin botezul mîntuirii să i-l spăl pentru vecie,
 Eh, ce 'mi pasă cînd e vorba de-un folos așa mareț
 Dacă vi se pare vouă că plătesc prea mare preț.
 Și cînd cumpăr Făgărașul, — un ducat atît de mare, —
 Dacă vă tocimiți pe-o vorbă, vorbă seacă, o 'nchinare,
 Și-apoi de-î sătulă țara de călăuzirea mea,
 Fie! Fac ce vreați : păstreze 'și legea datinei de vrea
 Și hrănească-și-o cu fală și adape-și-o cu jale,
 Dar s'o țină mai departe și să nu mi-o pună 'n cale
 C'o sfărîm!

MIKED

Nu se sfărîmă veacurile ce-au trecut
 Și cu veacurile-acelea datina ni s'a făcut.
 Doamnă, datina străbună e mai mult de cît o lege.
 Domnul ce 'și cunoaște țara, din chiar traiul ei culege
 Obiceiuri de tot felul, trebuințe de-orice soîu,
 Năzuințe, doruri, vise, ură, patime, nevoi,
 El le curăță, le cerne, le topește, le strecoară
 Și le toarnă ca 'ntr'o matcă 'n cuvîntarea-î către țară.
 Din aceste vorbe 'nalte ale Domnilor romîni
 Tîmp de veacuri neamul țese datina de la bătrîni,
 Pruncul de la sîn o soarbe 'n fie-care strop de lapte,
 Leagănul în care doarme i-o șoptește 'n blînde șoaapte,
 I-o mai spune vechiul basmu de hunică povestit,
 Doîna lung o cîntă 'n frunză cînd e vîrsta de iubit,
 Arcul, ghioaga din perete, pururi i-o aduc aminte
 O cătește 'n pomenirea de pe lespezi de mormînte,
 Și sub pajera cu cruce desmierdîndu-'și visul său,
 Sufletul i-o face una cu credința 'n Dumnezeui.

CLĂRA

Fie! Dar la urma urmei, ce voiți?

VODĂ

Țara ce te roagă astăzi, dar ce mine...

Ascultă, mamă,

CLARA

Mi se pare că ameninși.

Ah, ia seama!

VODĂ

Că prea mare e povara urei ca s'o mai ridic.
 Uite, Dragomir e solul celor oropșiți.

Nu ameninș, dar îți zic

CLARA

De așa solie!

E vrednic

DRAGONIR

Doamnă...

VODĂ

Ei mă roagă prea cucernic
 Să 'ți înduplec zăcășala și cu dînșii se te 'mpac,
 Să deschizi această culă unde cei mai mindri zac.

*Iartă-î. Stăpînește, mamă, prin blîndețe, ar fi vreme;
Peritoare-î cîrmuirea cînd subț dînsa țara geme.*

CLARA

*Las' să geamă, dacă geme după niște oameni răi;
Sînt dușmanii țării, Vlade, cei ce sînt dușmanii mei.
Iacă Legea cîrmuirii, călăuza judecării.*

DRAGOMIR

*Să-î spun eu Măriei-Tale care sînt dușmanii țării,
Doamnă, și prin care semne 'n neamul nostru romînesc,
Credincioșii și vrăjmașii țării se deosebesc.
Uită-te la mine, Doamnă, pe-acest piept, pe-această frunte
Urma rănilor în slove serbede, alt' dată crunte,
Spune celor de p'acuma că Spătarul Dragomir
Și-a văzut de datorie patru zeci de ani în șir.
Că hotarele Domniei sînt de spada-î rotunjite
Și că orice biruințe sînt pe trupu-î răbojite;
Patruzeci de ani albastrul astei flamuri azurii
Cu credința noastră 'n slava cerului îl priminii;
Patruzeci de ani alături cu-altii — țara și-azi îi plînge —
Letopisețul moșiei scrisu-l-am cu-al nostru sînge.
Iată ce-au făcut cu mine timp de patruzeci de ani
Cei-ce legea cîrmuirii îi numește azi dușmani.*

CLARA (sculîndu-se)

E prea mult.

DRAGOMIR

Nu încă, Doamnă.

CLARA

Oh!

DRAGOMIR (urmînd)

*Nu. Iată acumă spuză
De drept credincioși adusă până 'n Sfat de călăuza
Judecării.*

CLARA

*O Spatare, înc' odată, e prea mult!
Depășești orice măsură. Tu taci, Vlade?...*

VODA

Eii ascult,

Mamă.

CLARA (așezîndu-se la loc pe jet)

Mamă? Fiu netrebnic, fie dar, roiu ține minte.

DRAGOMIR

*De-ar fi să le uiți vreodată, n'aș rosti așa cuvînte.
Dar îți spun ce am pe suflet și mă jur pe Dumnezeu
Că nu 'ncapă nici mincîună, nici trădare 'n gîndul mei.
Mă vîmesc acele soiuri de boeri ce te 'nconjoară,*

Nu e unul să nu fie pripășit de dinafară.
 Unguri mai ales, Venetici de-orice fel, toți papistași,
 Toți străini de noi, iar legei noastre cei mai cruzi vrăjmași.
 Sînt deștepți, așa e, Doamnă. Dar cu mîntea lor isteată
 Ei întind pe noi o largă mreajă, deasă ca o ceață,
 Ce robește 'n întuneric, Doamne Vlade, neamul tău,
 Năbușindu-î simțul pentru Țară, Domn și Dumnezeu.
 Ei vor ranguri, avuție și, semeață ori smerită,
 Mîna lor despoaie țara ca pe-o țară cucerită.
 Și ce treburi de ispravă au făcut în țara lor
 Ca Românul să-î primească ospătos și 'ndurător ?
 Unii, slugi fără credință, condotieri, a lumii spumă,
 Au prădat cu foc și sînge, pentru bani, chiar țara-mumă :
 Alții, trădători ca Iuda, —să-ți numesc de-acei vicleni?—
 Și-au vîndut pe ranguri neamul, frații lor, pe Ardeleni.
 Și cu-acești ereți de curte ai voi să fi stăpîină,
 Pe-acei mîndri șoimi de plaiuri și 'n chiar țara lor romîină?
 Lasă-te de-așa nădejde, din acest al lui pămînt,
 La vrăjmași nu dă Românul de cit locul de mormînt.

ALEXANDRU DAVILA.

A PLÎNGE

A plînge cînd îmi vine așa,
 Fără să prind de veste, —
 Mă urc pe munte și ascult
 A dragostii poveste.

Staă jos pe muschiul învechit,
 Sub crengi de brad umbroase,
 Mă farmec' al pădurii glas
 Și doinele duioase.

Acolo sufletu 'mi desbrac
 De grijile vieții,
 Mărind pe bunul Dumnezeu
 În faptul dimineții.

Căci nu e raiul măi frumos
 Ca sufletul ce știe
 Să cînte dragoste și dor
 Și jale 'n poezie

Și nu-î plăcere pe pămînt
 Măi dulce și măi sfintă,
 Ca lacrima, ce-a isvorit
 Cînd sufletele cîntă.

MARIA CIOBAN.

'RĂSPUNSURI

D. N. O. Iași. Numai «Infernul» din «Divina Comedie» e tradus de Coșbuc. E sub tipar — apare 'n cursul lunei viitoare. Pentru «Sacuntala» adresați-vă librăriei Sfetea. Delavrancea? Poate un volum de discursuri. Iosif a tipărit trei volume: Traduceri din Petöfi, Patriarhale, Traduceri din Heine. Acum pune sub tipar un volum intitulat «Poezii». Ca «Istorie a teatrului român» a publicat anul trecut D-l D. Olănescu (Ascânio) un studiu larg și bine documentat, în revista «Literatură și Artă Romină». O notă pentru «alăturata compoziție?...» 7.

Iel... Loco. Sint lucruri drăguțe în poezia d-voastră. Strofa a treia e chiar frumoasă. Cele două de la început sint încărcate de prea multe epitețe, și asta-i o slăbiciune. Epitetele sint ca prietenii: bine-i cu trei, cu unu-i și mai bine. Incercați o bucată în proză: acolo gândirea e mai stăpînă pe vorbe, cîntarul măi drept. Acolo se vede voinicia scriitorului. Vă spunem asta, pentru-că în scrisoarea d-voastră găsim calități literare măi limpezi și măi hotărîte de cit în poezie, și poate că ceea ce căutați la depărtări așa de mari, e foarte aproape de d-voastră și n'așteaptă de cit... să 'ntindeți mina. A, cînd am ști toți ce să facem cu viața noastră, cînd am putea să dăm, în fie-care moment, *cea măi bună întrebuintare* energiei de care dispunem, ce lume-ar fi, Doamne!... Adevărat paradis.

V. G. Focșani. Ce v'a îndemnat să vă luați un asemenea subiect? Vieța de la țară nici vorbă că-i interesantă, ori din ce punct de vedere-ai privi-o, dar trebuie s'o studiezi, s'o cunoști, s'o trăești, ca să n'i-o poți reda *sub specie aeternitatis*. Țăranul d-voastră e un monstru — și monștrii nu trăesc. Nu zicem asta pentru-că și omoară pe tată-so. Puteați să-l faceți și măi rău, și măi nelegiuit, numai *om* să-l fi făcut. Costandin al d-voastră e o făptură alcătuită așa din gînd, fără nici o noimă, fără nici o legătură cu vieța, cu lumea, cu ceea ce poate să existe. Nu-i nimic firesc în el, — nu-i umbră de adevăr nici în mișcarea, nici în vorba, nici în faptele lui. Totul e de carton. Dar *ce limbă* aleasă și sonoră! Niciodată n'am citit ceva măi fals și măi neomenesc spus în fraze măi îngrijite și măi armonioase. Incercați alt cîntec, — nu de la țară, și nu căutați numai de cit situații dramatice și patimi vijelioase. Din lucruri mici, din întimplări de toate zilele se pot face opere neperitoare. Uitați-vă mereu și cu luare aminte în propriul d-voastră suflet: este cel măi bun exercițiu, ca să puteți vedea în sufletele altora.

X. Loco. «Artificiale» nu, dar... înjghebate cam pe fugă și din ușor. Cea măi bună e «Din trecut». I-ar trebui poate o strofă masivă care să împreune, să lege bine, într'o imagină strălucitoare minia cerului înourat cu starea sufletească a celor doi îndrăgostiți. Dar și celelalte sint începuturi vrednice de toată luarea aminte și dacă întrederea, «convorbirea intimă» pe care n'i-o cereți, e privitoare la aceste începuturi, — v'o acordăm cu plăcere. Duminica asta chiar, ora 11, Esculap 10.

D. N. Craiova. Nu e de vină «caracterul științific» al articolului. Revista noastră se adresează la un public destul de luminat, — și, de înțeles, ar fi înțeles el articolul d-voastră, dar nu l'ar fi gustat. Știința are și ea nevoe de o haină măi a cătării ca să poată eși în lume. Cele măi limpezi și măi puternice adevăruri sint spuse aproape 'n versuri. E o armonie de silabe în exprimarea ori cărei legi universale, o brodeală ritmică până și 'n tabla lui Pitagora. Simetria e o condiție esențială a vieții. Mastodontii aū pierit, și toate animalele pe cari natura le-a făcut disproporționate și fără stil aū trebuit să piară. Ș'apoi mastodontul d-voastră nu e nici măcar original. L'am măi citit acum doi ani în «Revue des Revues», cu singura deosebire că acolo, pe cit ne putem aminti, era ceva măi pieptănat, măi prezentabil.

A. D. Loco. Cîntul I are multe versuri frumoase, dar pare lung, ne ostenește, cîntărețul însuși ne face impresia că-i ostenit și, ceea ce e măi grav, c'a spus tot ce avea de spus. Înțelegeți d-voastră ce înseamnă să ai o asemenea impresie cînd te găsești de-abia la cîntul I?... Cu ce curaj măi înfrunți pe cele următoare, cari nu sint măi puține de cit *două-zeci și trei*? Dar ați glumit, probabil. Nu se poate să fi scris atîtea. E îngrozitor două-zeci și patru de mii de versuri. Dacă totuși e adevărat — treceți pe la redacție cu restul manuscrisului. Ținem foarte mult să vă cunoaștem.

RED.